

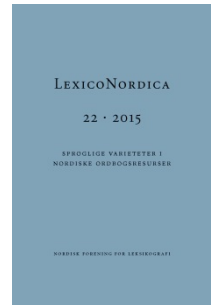
LexicoNordica

Titel: Rapport fra den 13. Konference om Leksikografi i Norden, København
19.- 22. maj 2015

Forfatter: Halldóra Jónsdóttir

Kilde: LexicoNordica 22, 2015, s. 289-295

URL: <https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive>

© 2015 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Rapport fra den 13. Konference om Leksikografi i Norden, København 19.-22. maj 2015

Halldóra Jónsdóttir

Nordisk Forening for Leksikografi (NFL) afholder sine konferencer med to års mellemrum, og i 2015 var turen kommet til Danmark. Nordisk Forskningsinstitut (NFI) ved Københavns Universitet var arrangør sammen med NFL og Ømålsordbogen, med NFL's formand, Henrik Hovmark, Asgerd Gudiksen og Liisa Theilgaard i spidsen. Instituttet består siden 2003 af Den Arnamagnæanske Samling, Afdeling for Navneforskning og Afdeling for Dialektforskning og fra 1. januar i år også Center for Sprogteknologi (CST).

Konferencen afholdtes i de forholdsvis nye og rummelige universitetsbygninger på Amager, hvor der var gode faciliteter til plenarforelæsninger, foredrag og posterpræsentationer. Frokost blev indtaget i den ene bygning lyse og hyggelige spisesal på 1. sal.

Konferencen indledtes tirsdag aften, den 19. maj, med registrering og velkomstarrangement i Nordisk Forskningsinstituts lokaler samt rundvisning på Ordbog over det Nørrøne Prosasprog og Ømålsordbogen. Programmet strakte sig siden over de tre næste dage, med en festlig officiel åbning med fællessang, bistået af fem musikanter, og velkomst ved Nordisk Forskningsinstituts viceinstituttleder, Anne Mette Hansen. Det righoldige program indeholdt 4 plenarforelæsninger, 37 tematisk inddelte foredrag og 4 posterpræsentationer. Traditionen tro afholdtes NFL's generalforsamling under konferencen, og der blev budt på en spændende udflugt og en udsøgt festmiddag med taler og musikalsk underholdning i den historiske Restaurant Bellahøj.

Der var tilmeldt 88 deltagere til konferencen, af dem holdt 4 plenarforelæsninger, og 51 holdt foredrag eller posterpræsentationer. Deltagerne var overvejende nordiske, og konferencsproget var skandinavisk på nær ét foredrag som holdtes på engelsk. Sædvanen tro var ordstyrerne garvede NFL-medlemmer som styrede det kompakte program med sikker hånd. Bidragene var inden for alle områder af leksikografien og tilgrænsende discipliner, men som noget nyt havde konferencen også et tema: *Den digitale ordbogsbruger*. Konferencens arrangører opfordrede deltagerne til at tage følgende spørgsmål op til diskussion: Hvordan udgiver man egentlig digitalt? Hvordan skal traditionelle ordbogsdata præsenteres i en digital applikation? Hvordan bruger brugerne de digitale ordbøger? Hvilke brugere er der tale om, og hvordan får man viden om deres adfærd? Hvordan tager man højde for, at en digital ordbog ofte vil have mange forskellige brugere?

Denne opfordring blev godt modtaget, og en stor del af foredragene handlede om digitale ordbøger og deres brugere. Arrangørerne understregede i øvrigt, som noget relevant nyt, at konferencerapportens bidrag bliver fagfællebedømt.

To af de fire plenarforedrag angik konferencens tema direkte. Den indledende plenarforelæsning blev holdt af Maria Koptjevskaja Tamm, professor i lingvistik ved Stockholms universitet, under titlen *Temperaturord: lexikal typologi och lexikografi*, som behandlede temperaturbeskrivelser og temperaturordenes forskellige betydning alt efter sprog. Varm kan fx på vores breddegrader omfatte vejr, tøj, farve og personer, og som et interessant faktum fremkom bl.a. at visse sprog ikke har temperaturadjektiver, men anvender i stedet temperaturverber. Den store forskel der er mellem sprog, fremkommer i skriftet *The Linguistics of Temperature*, redigeret af Koptjevskaja Tamm, som er en omfattende analyse af temperaturord i 50 sprog fra forskellige sprogfamilier og geografiske områder.

Datalingvisten Espen Alfort kaldte sin plenarforelæsning *Ord og IT*, som han baserede på sit arbejde som forskningsleder i IT-firmaet Ankiro i København. Det fremgår af den brochure som fulgte med konferencemappen, at firmaet hjælper deres kunder med at opbygge hjemmesider hvor vægten lægges på effektive søgefunktioner. Foredraget drejede sig derfor hovedsagelig om målrettet søgning og skræddersyede kundeordbøger, hvor sprogteknologiske løsninger anvendes til at give hjemmesider en mere kundevenlig brugerprofil. Alfort understregede i sit foredrag hvor vigtige sprogfolk er for den nye informationsteknologi, og hvor mange muligheder der er for et givtigt samarbejde mellem ordbogsfolk og programmører.

Den tredje plenarforelæsning blev holdt af Oddrun Grønvik, hovedredaktør ved Norsk Ordbok 2014, som kaldte sit indlæg *Morsmålsleksikografien i ei skiftande verd*. Grønvik drøftede situationen indenfor europæisk leksikografi og de store nationale ordbogsværks rolle i vores tid eksemplificeret ved *Norsk Ordbok. Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet*, et værk som hun har været tilknyttet siden 1987. Grønvik berettede om arbejdet ved Norsk Ordbok, som nu fuldføres ved udgivelsen af det 12. bind, hvor arbejdet strakte sig fra 1930 til nutiden, i en periode hvor nynorsk retskrivning blev udviklet og i øvrigt med store omvæltninger inden for leksikografien selv.

Holger Hvelplund, direktør for IDM Danmark, holdt den fjerde og sidste plenarforelæsning under overskriften *Digital publicering af ordbøger – nye udfordringer, nye muligheder*, hvor han drøftede ordbøgernes fremtid og forsikrede tilhørerne at der ikke er grund til pessimisme og tvivl. Hvelplund understregede vigtigheden af at tilpasse ordbøgernes indhold til den digitale platform, noget som kræver samarbejde mellem leksikografer, lingvister og IT-eksperter.

Som før nævnt havde den 13. Konference for Leksikografi i Norden den digitale ordbogsbruger som tema. Temainddelingen

var yderst vellykket, og under den faldt 11 ud af konferencens 18 sessioner med overskrifterne: Søgning og struktur, Brugeradfærd, Brugeradfærd og apps, Nye brugere til gamle ordbøger, Fra base til bruger og Brugergrupper. Den tematiske tilgang har med sikkerhed gjort konferencen mere målrettet og dermed gjort det nemmere for deltagerne at vælge sessioner, og jeg vil hævde at der hermed er skabt præcedens for fremtidens NFL-konferencer.

Det bliver ikke muligt at drøfte alle 37 foredrag i et kort referat som dette, men jeg vil dog gøre et forsøg på at videregive konferencens indhold i korte træk. Under temaet 'søgning og struktur' faldt seks foredrag, hvoraf Seán Vrieland indledte første session ved at præsentere nye muligheder ved registrering af ords slægtskab og opbygning af stamtræer ved digitalisering af trykte ordbøger. I sit foredrag præsenterede Kristín Bjarnadóttir nye muligheder for at skaffe et overblik over det islandske sprogs udvikling ved sammenkædning af to leksikografiske projekter over det islandske sprog, hhv. Arkiv over det Islandske Skriftsprog og Ordbog over det Norrøne Prosasprog, et ordbogsværk som Ellert Þór Jóhannsson og Simonetta Battista præsenterede strukturen af i deres foredrag. Erik Bäckerud redegjorde for arbejdet med indekseringen af Svenska Akademiens ordbok i kølvandet på digitaliseringen af hidtil udkomne bind, og Caroline Sandström og Carola Åkerlund redegjorde siden for den finske dialektordbog på nettet (afsnit a-k), hvor der er opstået nye søgemuligheder samtidig med et nyt redigeringsværktøj.

Ordbogsbrugeren var i fokus i tre spændende sessioner under overskriften 'brugeradfærd', hvor Poul Hansen lagde ud med et overblik over faldende brug af emnespecifikke ordlister, og Tove Bjørneset redegjorde for den norske indvandrerordbog LEXIN, hvor brugerne har adgang til redaktionen via e-mail, en ordning som har medført forbedringer. Brug af apps var til diskussion i Henrik Lorentzen, Nicolai Hartvig Sørensen og Lars Trap-Jensens indlæg om appen til Den Danske Ordbog som fra 2009 har eksi-

steret ved siden af webadgangen, og Louise Holmer, Ann-Kristin Hult og Emma Sköldberg redegjorde for anvendelsen af SAOL-appen, baseret på en brugerundersøgelse. Henrik Køhler Simonson gennemgik sin undersøgelse af fem 13-åriges ordbogsbrug med app, hvor det fremkom at til trods for ny teknik er færdigheder i ordbogsanvendelse en nødvendig forudsætning – teknikken alene er ikke nok. Den digitale ordbogsbruger var i fokus i Marit Hovdenak og Ingunn Indrebø Ims' forelæsning om brugen af digitale ordbøger i den norske skole, Anne-Line Graedler præsenterede forskningsresultater omkring lærerstuderendes brug af digitale ordbøger i engelskundervisningen, og Øystein Eek berettede om Kunnskapsforlagets digitale sprogjeneste og brugerrespons.

Temaet 'nye brugere til ældre ordbøger' blev taget op i to interessante foredrag, i hhv. Thomas Troelsgård og Nicolai Hartvig Sørensens indlæg om historiske ordbøger som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab har digitaliseret, og Christian-Emil Ores gennemgang af nye muligheder for digitale ordbøger, eksemplificeret ved Ivar Aasens ordbog fra 1872.

Under temaet 'fra base til bruger' var der tre spændende foredrag: Erla Hallsteinsdóttir mfl. forelæste om frekvensordbøger som værktøj, Øystein Eek og Espen Karlsen redegjorde for et digitalt korpus og ordbog over norsk middelalderlatin, og Helga Hilmisdóttir og Nina Martola berettede om problemer ved ordbogsarbejde mellem ubeslægtede sprog, med eksempler fra den islandsk-finske del af ISLEX-projektet.

'Brugergrupper' blev drøftet i to sessioner, hvor Patrick Leroyer talte om involvering af eksperter ved konstruktion af online-ordbøger, Margrethe Heidemann Andersen, Jørgen Nørby Jensen og Anita Aagerup Jervelund redegjorde for problemer forbundet med opdatering af den danske retskrivningsordbog og Ken Farø præsenterede en inventariografisk tilgang til beskrivelse af sprog. Som før nævnt faldt størstedelen af indlæggene under konferencens tema, men klassiske emner som tilhører leksikografiske kon-

ferencer, var desuden på programmet, såsom kollokationer, lem-maselektion, sprogteknologi og domæner.

Det sidstnævnte tema optog Ruth V. Fjeld og Arash Saidi, som spurgte hvad et akademisk vokabular er for noget, og Jon Helgason og Emma Sköldbberg drøftede multietnisk ungdomssprog.

Det er sikkert umuligt at holde en leksikografisk konference uden at temaet 'lemmaselektion' tages op, og her var der tre sessioner helliget emnet. Sturla Berg-Olsen og Daniel Gusfre Ims præsenterede dansk og norsk i norske ordbøger, og Lena Wenner spurgte hvilke provinsielle ord der bør tages med i standardsproglige ordlister. Eva Thelin redegjorde for dialektordbogsforfatteren Johan Rietz' forhold til rigsmålet, og Louise Holmer, Sven-Göran Malmgren og Monica von Martens gav en præsentation af SAOL-hist.se for alment videnskabeligt brug. Tredje session med lemmaselektion som tema indledtes af Håkan Jansson, som drøftede hvilke nye ord der kommer ind i svensk hvert år, og om de finder vej ind i ordbøgerne. Nye ord i norsk bokmål var temaet i Carina Nilstuns indlæg, og sessionen afsluttedes med Lars Brinks indlæg *Synonymitis* om forekomster af synonymer i danske fremmedordbøger.

Et andet klassisk tema er 'kollokationer', og også på denne konference var der to sessioner med temaet. Aurelija Griškevičienė og Sturla Berg-Olsen lagde ud med at præsentere en analyse af reflektivpronomenet *seg* i verbale konstruktioner og kom med et forslag om behandlingen af disse i tosproglige ordbøger, og i sit indlæg spurgte Margunn Rauset hvornår faste udtryk findes, og sammenlignede bokmål og nynorsk i den henseende. Torben Arboe redegjorde for idiomer mv. i Jysk Ordbog og andre større ordbøger, og siden fulgte en præsentation af Ordbog over Dansk Talesprog ved Louise Hallstrøm Abildgaard, Amalie Glargaard og Carsten Hansen.

Under temaet sprogteknologi faldt der tre foredrag som alle fokuserede på processering af data til forskellig brug. I deres indlæg

diskuterede Bolette Sandford Pedersen, Sussi Olsen, Sanni Nimb og Anna Braasch betydningsinventar i ordbøger, og Nimb og Sandford Pedersen præsenterede siden et pilotstudie af sprogteknologiske ressourcer der gemmer sig i en begrebsordbog, baseret på erfaringer med den nyudkomne Den Danske Begrebsordbog. Þórdís Úlfarsdóttir og Halldóra Jónsdóttir redegjorde siden for processering af en synonym-komponent i en flersproget ordbog, baseret på arbejdet med ISLEX-webordbogen.

NFL's generalforsamling blev afholdt inden frokost den sidste dag, en god ordening som sikrede godt fremmøde. Her blev det fastslået, som allerede røbet ved festmiddagen aftenen inden, at næste konference afholdes 2017 i Reykjavík. Det bliver en spændende udfordring for det islandske team at leve op til en så vellykket konference som denne, med højdepunkter som turen gennem Nordisk Films studier i Valby og fremvisningen af stumfilmen *Løvejagten* og Ingvar Cronhammars installation i de underjordiske Cisternerne i Søndermarken.

Halldóra Jónsdóttir
projektleder ISLEX, cand.phil.
Afdeling for leksikografi
Árni Magnússon-instituttet for islandske studier
Árnagarði v/Suðurgötu
IS-101 Reykjavík
halldo@hi.is